

Ympäristöministeriö
Kasarminkatu 25, PL 35
00023 Valtioneuvosto

Viite: YM/5711/2007

Alavastine 4, Kainuun ympäristökeskuksen antamaan lausuntoon

Tässä Alavastineessa 4 on käytetty Vastineessa esitettyjä termien määrittelyjä. Liiteviittaukset osoittavat Vastineessa esitettyjä liitteitä.

Aloitteessa tarkoitettu maantieteellinen alue

Kainuun ympäristökeskuksen antamassa lausunnossa ("Lausunto") on todettu: "*Alueella tarkoitettaneen kuitenkin vain nykyistä ampuma- ja harjoitusaluetta sekä maakuntakaavoituksessa esillä ollutta laajennusta.*" Edelleen on todettu Aloitteessa tarkoitettun alueen täsmällisen määrittelyn jääneen kartan puuttuessa "*hieman avoimeksi*". Huomio hieman avoimeksi jäämisestä on oikea. Olemme käsitelleet kysymystä myös Kuntayhtymän lausuntoon antamassamme Alavastineessa 1.

Aloitteessa on esitetty: "*Siihen liittyen teemme Kainuun ympäristökeskukselle aloitteen ryhtyä tarvittaviin toimiin luonnonsuojelualueen perustamiseksi Metsähallituksen hallinnoimille Vuosangan luonto- ja ympäristöarvoiltaan arvokkaimmille alueille.*"

Aloitteessa on jäljempänä täsmennetty: "*Käy selväksi että Vuosangan edustavimmasta pienvesialueesta tulee muodostaa luonnonsuojelualue*". Siitä ja Aloitteesta kokonaisuutena ilmenee, että Lampialueen arvo kokonaisuutena on pääasiallinen peruste ja Lampialueen suojeleminen on pääasiallinen vaatimus. Aloitteessa on esitetty vain yhden luonnonsuojelualueen perustamista.

Aloitteessa on todettu myös: "*Vuosangan suojeltavan pienvesialueen on oltava riittävän laaja eli vähintään edustavimman alueen tulee sisältyä siihen kokonaan.*" Lausumassa on selvästi jätetty lukijan arvioitavaksi mikä on "riittävän laaja" ja mikä "edustavin alue". Voisi ajatella, että jos lukijan arvio osoittautuu hänen mielestään liian laajaksi toteuttaa, hän supistaa aluetta siten, että se vielä lukijan mielestä on tarkoitukseen riittävän laaja. "Edustavimman alueen" sijainnista ei pitäisi syntyä epätietoisuutta, joten supistamisen suunta on selvä. Aloitteessa on todettu kyseessä olevan mahdollisesti Euroopan [Unionin] lampirikkaimman maapalan. Epätietoisuutta suunnasta ei pitäisi syntyä sittenkään, vaikka alue olisi lukijan arvioinnissa osoittautunut olevan vasta unionin toiseksi lampirikkain tai vain yksi rikkaimmista. Vasta kun lukija on päätenyt pienimpään mahdolliseen riittävän laajaksi katsomaansa alueeseen karsimalla alueesta sen vähälampisimpia osia, ja jäljelle jääneeseen alueeseen on jäänyt mahdollisesti Euroopan [Unionin] lampirikkain alue, voi lukijalle olla edes mahdollista ottaa kantaa Aloitteessa esitetyn suojelelun toteuttamismahdollisuuksia vastaan. Mielestämme lausunnosta ei ilmene, että riittävä arviointi olisi tehty.

Ja edelleen: "...vesilain 1 luvun 15 a § antaa täyden suojan Vuosangan edustavimmalle pienvesialuekokonaisuudelle, jonka luonto koostuu lähes pelkästään tiheässä olevista pienvesistä ja niiden reuna- ja vaikutusvyöhykkeistä."

Kainuun ympäristökeskuksen edustajina osallistuivat Kuhmossa 18.6.2007 pidettyyn Vuosankaseminaariin Kari Pehkonen, Sirkka-Liisa Markkanen ja Tapio Saastamoinen. Vuosanka työryhmän 30.10.2007 pidettyyn kokoukseen osallistuivat ympäristökeskuksen edustajina Sirkka-Liisa Markkanen ja Unto Ritvanen. Kyläyhdistys piti molemmissa mainituissa tilaisuuksissa esityksen, jossa Lampialueen suojeluarvoa ja -tarvetta käsiteltiin ja alue esitettiin suuntaa-antavasti kartalla (Liite 7). Esitysaineisto on ollut ympäristökeskuksen käytettävissä ja sen saatavissa.

Mielestämme Kainuun ympäristökeskuksen olisi tullut ymmärtää Aloitteessa tarkoitettu suojeltava alue Alavastineissa 1-5 esitetyllä tavalla. Jos niin ei olisi, on todennäköistä, että Aloitteen johdosta lausunnot antaneet tahot ovat ymmärtäneet suojeltavaksi vaaditun alueen hyvinkin toisistaan poikkeavalla tavalla.

Aloitteessa on tuotu esiin Vuosangassa ja sen lähistöllä olevia suojeltuja alueita ja suojelunarvoisia muita kohteita. Ne on esitetty, jotta nähtäisiin, että yhdessä suojeltavaksi esitetyn Lampialueen kanssa kokonaisuudesta muodostuu arvokkaampi kuin osiensa summa. Kokonaisuuden "helmi" on Lampialue. Aloitteessa ei ole esitetty, että mikään jo suojelluista Vuosangan kohteista olisi ainutlaatuinen, korvaamaton tai luontotyyppinsä edustavimpia Euroopan [Unionin] tasolla, mutta Lampialuetta on siinä pidetty ainutlaatuisen arvokkaana. Kaikki muut Vuosangan suojellut alueet lisäävät arvokkaalla tavalla kyseisen luontotyyppin valtakunnallista kokonaisalaa, mutta Lampialue on yksi ja ainoa, tyyppinsä huippu. Se on korvaamattoman arvokas, vaikka vastaava alue tai kaksikin voitaisiinkin esittää.

Vuosangan vanhimmalla noin 7000 hehtaarin laajuisella alueella olevien lampien lukumäärän mainitsemista Aloitteessa ei pitäisi voida tulkita vaatimukseksi niiden kaikkien sisällyttämiseksi esitettyyn luonnonsuojelualueeseen. Sama koskee Pitämävaaran mainitsemista Kuhmon kaupungin korkeimmaksi kohdaksi, vaikka sen suojeleminen arvokas teko olisikin (ollut). Ei myöskään 5000 hehtaarin mainitsemista ojittamattomiksi tulisi voida ymmärtää siten, että olemme niiden kaikkien suojelua vaatineet. Aloitteessa on pyritty antamaan kokonaiskuva Vuosangan alueesta ja suojelumahdollisuuksista Lampialueen ympärillä. Tarkoituksemme on ollut edistää viranomaisen ja muiden asianosaisten työtä parempaan sekä tarkoituksen- ja lainmukaisempaan ratkaisuun pääsemiseksi.

Aloitteessa esitettyä toteamusta "*Kansallispuistoon liitettävät olemassa olevat suojelualueet ja muut arvot täydentävät kokonaisuuden*" ei tulisi voida ymmärtää siten, että kaikki Vuosangan suojelualueet (tai ehkä vieläkin useampi, sillä toteamuksen sanamuodossa ei ole rajoitettu Vuosankaan) on Aloitteessa esitetty yhdistettäväksi yhdeksi ainoaksi maantieteelliseksi suojelualueeksi. Lauseessa on käytetty määritystä "*Kansallispuistoon liitettävät*", mikä tarkoittaa niitä, jotka liitetään, mutta ei yhtään useampia. Näemme liitettävänä alueina itsestään selvästi Rimpisuon soidensuojelualueen, joka rajautuu Lampialueeseen ja on nyt Vuosangan maaliikkeen ampumatoiminnan vaikutuspiirissä, mahdollisesti Rimpisuon eteläpuolisen Hevosshuuhdinpuron alueen, jota kumpumoreenialueen suojelun tulee laajentaa, sekä jo suojellun Sutisenjärven ympäristöineen ja mitä toivottavimmin Sutisenjärvestä myös suojeltuun Kivijärven laskevan vesistön. Emme nähneet syytä mennä kysymyksessä pidemmälle Aloitteessa, sillä Lampialueen suojelu on mielestämme selvästi tärkein ja kiireellisin tehtävä ja kaikki muu mahdollinen ja tarpeellinen suojelu on sitä täydentävää. Monet muut Vuosangassa tai sen lähistöllä olemassa olevat suojelualueet täydentäisivät kokonaisuutta erillisinä alueina, joko kansallispuistoon kuuluvina tai siitä pois jätettävänä.

Yhdymme Lausunnossa esitettyyn näkemykseen, ettei kyseessä oleva alue kokonaisuudessaan täytä suojelualueen perustamisen edellytyksiä, jos sen ymmärrettäisiin koostuvan koko Vuosangasta, Selvitysalueista, ja mahdollisesti vielä joistain muistakin alueista. Aloitteessa ei ole esitetty sellaisen vähintään noin 20 000 hehtaarin laajuisen kansallispuiston perustamista. Aloitteessa ei ole esitetty kaikkien Vuosangan jo suojeltujen alueiden yhdistämistä ja luonnonsuojelualueen rajaamista ne kaikki sisältäviksi.

Suojelun riittävyys ja Kellon alue-ekologinen suunnitelma

Lausunnossa on esitetty, että "*arvokkaimmat kohteet on suojeltu tai otettu muutoin alueen suunnittelussa ja toteuttamisessa huomioon selvitysten pohjalta*". Lausunnossa ei ole esitetty yksiselitteistä Kainuun ympäristökeskuksen kantaa Lampialueen arvoon kokonaisuutena. Jos ympäristökeskus olisi sitä mieltä, ettei Lampialue ole suojeluun kelpaavan arvokas, olisi se ollut syytä selvästi ja perustellen Lausunnossa todeta. Tietääksemme ei ole olemassa selvityksiä, joiden pohjalta Lampialue olisi todettu tai se voitaisiin todeta suojeluun liian vähäarvoiseksi. Ei ole olemassa myöskään selvityksiä, joiden pohjalta Lampialue olisi todettu arvokkaaksi, mutta sitä ei ole katsottu tarpeelliseksi suojella, koska alueen suunnittelussa ja toteuttamisessa on otettu huomioon Lampialueen suojeluarvot ja -tarpeet.

Mainituilla selvityksillä on saatettu tarkoittaa esimerkiksi Kainuun luonnonvarasuunnitelmaa ja siihen liittyvää Kellon alue-ekologista suunnitelmaa. Toteamme esimerkinomaisesti, että Lauttajärven länsipäässä olevien tykistön kahden maalin alueet koostuvat merkittävilta osin kyseisistä suojelualueista (Liite 10). Ne ovat osa alueriekaleista, jotka suojeltiin Kellon alue-ekologisessa suunnitelmassa sen jälkeen kun Lauttajärven alueen Natura 2000 -suojeluvaraus oli rauennut 1990-luvulla, mitä ilmeisimmin maalialueen laajennuksen tieltä. Suojelu asetettiin ympäristöministeriön 15.6.1999 antamassa kannanotossa YVA-menettelyn tarpeellisuudesta Vuosangan laajennushankkeessa selvästi ehdoksi sille, ettei YVAa tarvinnut soveltaa.

Salmisenkankaan maalialueen etelä-kaakkoisrinteen vedet valuvat muutaman sadan metrin päässä suojellulla Rimpisuolla olevaan Suo-Miesmäenlampeen. Esimerkinomainen ammuntojen jälkeinen päästönäkymä 6.5.2008 Salmisenkankaalta on esitetty Liitteessä 9.

On mielestämme mahdotonta sulkea pois sitä mahdollisuutta, että Lauttajärven mainitun suojelun tarkoitus ja Suo-Miesmäenlammen ja Rimpisuon luonnonolosuhteet vaarantuvat. Lausunnossa esitetty käsitys "arvokkaimpien kohteiden" suojelusta ja huomioon ottamisesta osoittautuu perusteettomaksi tai vähintäänkin rohkeaksi.

Luonnonympäristön muutos

Lausunnossa on esitetty alueen luonnonympäristöä muutetun ennenkaikkea hakkuilla, tiestön rakentamisella ja maalialueilla, mihin on vaivatonta yhtyä. Lisäksi esitetään, ettei alueelle ole "*mahdollistakaan perustaa suojelualueita kovin paljon nykyistä laajempina, koska se tulisi todennäköisesti haittaamaan ja rajoittamaan puolustusvoimien toimintaa*". Näkemys on perusteeton.

Ensiksi, Aloitteessa on esitetty Lampialueen, ehkä Euroopan [Unionin] edustavimman lampitihentymän suojelua. On katsottava, että Lausunnossa esitetty peruste, puolustusvoimille mahdollisesti koituva haitta, on Lampialueen suojelutarvetta arvioitaessa, Lampialueen arvo huomioon ottaen, toisarvoinen peruste, eikä se missään tapauksessa voi olla ensiarvoinen, ellei sitä ole perustellusti sellaiseksi osoitettu. VAT:ssa edellytetään:"... *Samalla on huomioitava muun yhdyskuntarakenteen... ja ympäristöarvojen asettamat*

vaatimukset." Velvoite on lähtökohtaisesti samanarvoinen maanpuolustuksen tarpeiden huomioimisen kanssa. MRL:ssa on katsottava edellytetyn, että kyseessä olevan kaltaisissa tapauksissa tehdään vaihtoehtotarkastelu. Lampialue on suojeltava muista samaan alueeseen kohdistuvista alueidenkäyttötarpeista huolimatta, etenkin kun puolustusvoimien kyseiset tarpeet voidaan tyydyttää vaihtoehtoisilla ratkaisuilla, ja mielestämme Vuosankaa paremmin. VAT:ssa tavoitteeksi asetetty yhdyskuntarakenteen eheytyminen on myös tärkeä tavoite, mikä puoltaa Aloitetta. Lampialue sen sijaan pysyy siinä missä se nyt on.

Toiseksi, Lausunnosta voidaan päätellä, että siinä ei ole otettu huomioon OAS:ssa esitettyjä Aluevaihtoehtoja. Lausunnossa esitetyt arviot ja päätelmät perustuvat siten olennaisesti virheellisiin lähtötietoihin mitä tulee puolustusvoimien tarpeiden täyttämismahdollisuuksiin ja niiden selvittämiseksi edellytettäviin menettelyihin.

Metsänhakkuut, suot ja YVA-päätökset

Lausunnossa on mielestämme vähätelty Vuosangan maali alueen avohakkuuta esittämällä niissä hakatun enintään 65 hehtaarin kokoisia aukkoja. YVAN soveltumista YSA 268/1999:n hankeluettelon 2 e) kohdan mukaisesti ei voida kiertää toteuttamalla soveltamiskynnystä laajempi hanke erillisinä peräkkäisinä tai lähekkäisinä hankkeina, joiden väliin saattaa jäädä esimerkiksi muutama kuukausi tai kapea puronvarsimetsä. YVAN soveltuminen hankkeeseen riippuu ennenkaikkea kumulatiivisista ja synergisistä vaikutuksista, ei niinkään siitä mitä hankkeessa juuri toteutusvaiheessa tehtiin tai minkälaista jälkeä aiheutettiin.

Lausunnossa on todettu Metsähallituksen käsityksenä olevan, että metsää ei ole poistettu pysyväisluonteisesti Vuosangan hakkuissa 1999-2001. Mielestämme Metsähallituksen käsitys ei ole kysymykseen eikä Aloitteeseen liittyen olennainen peruste. Ympäristökeskuksen käsitys olisi, mutta se ei Lausunnosta selviä. Maali alueella on Lausunnossa todettu olevan varsin runsaasti kuloalueita ja kulojen olevan toistuvia. Lausunnon perusteella ei voida sulkea pois sitä mahdollisuutta, että alueen metsäluontoa on hakkuiden, kulojen, ammuntojen sekä niiden lisääntymisen, monipuolistumisen ja järeytymisen, ja muiden ilmiöiden yhteisvaikutuksena muutettu pysyväisluonteisesti poistamalla puusto pysyvästi yli 200 hehtaarin alueelta. YVA-direktiivissä käytetään sitäpaitsi määritystä "*Initial ... deforestation for the purposes of conversion to another type of land use*", missä tarkoitetun toimenpiteen tunnusmerkit täytyivät ehkä parhaalla mahdollisella tavalla Vuosangan maali alueen hakkuissa. YVAN soveltuvuutta arvioitaessa noudatettavaa varovaisuusperiaatetta ei ole Vuosangassa noudatettu.

Lausunnossa esitetty suuren avohakatun alueen vaikutelman puuttuminen Vuosangasta on eduksi Aloitetta ajatellen. Myöskin esitetty käsitys alueelle kehittyvistä luonnontilaisista metsistä tukee erittäin voimakkaasti Aloitetta.

Nähdäksemme käsitys luonnontilaisten metsien kehittymisestä ei kuitenkaan voi pitää paikkaansa raskaiden aseiden maalien alueella eli Lampialueella. Lausunnossa ei ole otettu riittävästi huomioon toiminnan muuttumista alueella. Lausunnosta ei selviä eikä ympäristökeskus muutenkaan tiedä millaisia ympäristövaikutuksia tulevat jatkossa aiheuttamaan esimerkiksi ilmasta-maahan ohjukset, raketinheittimet ja muut uudet asejärjestelmät sekä toiminnan muut muutokset. Näyttää että ne eivät ole olleet Lausunnossa esitetyssä tarkastelussa relevantteja kysymyksiä nimenomaan sillä perusteella, että vaikka ympäristökeskus on niistä tiennyt, se ei ole tiennyt niistä aiheutuvia vaikutuksia. Sopii mielestämme kysyä miksi se ei ole tiennyt ja miksi se katsoo voivansa arvioida vaikutuksia ilman riittävää tietoa niistä. Vuosangan tulevaisuuden kehitysnäkymiä koskevat Lausunnossa esitetyt näkemykset ja väitteet ovat selvityksiin perustumattomia ja perustelemattomia.

Lausunnossa on esitetty näkemys, että Vuosangan suot ovat säilyneet luonnontilassa. On siis katsottu soiden "säilyneen tähän saakka" luonnontilaisina, mutta ei esitetä perusteluja eikä arviota niiden säilymisestä vuosia ja vuosikymmeniä jatkuvien, lisääntyvien ja muuttuvien ammuntojen jälkeen. Soiden säilyminen luonnontilassa on erityisen tärkeää Lampialueella, jonka lampien reuna- ja vaikutusalueet koostuvat useimmiten kapeista suovyöhykkeistä. Yhtään sellaista huomioon otettavaa ja riittävä tutkimusta tai selvitystä ei nähdäksemme ole tehty, josta väitetty asiantila voitaisiin todeta. Esitetty väite on erityisen perusteeton raskaiden aseiden maalien aluetta eli Lampialueen ydintä koskien. Väite kuvastaa uskoa menneisyyden jatkumiseen muuttumattomana tulevaisuuteen, vaikka ympäristö muuttuisi. Katsomme että suuresti Lausunnossa esitettyä haitallisempi kenttätykistötoiminnan aiheuttama vaikutus on mitä todennäköisin.

Lampialue

Lausunnossa ei ole otettu mitään kantaa Aloitteen Pääasiallisen perusteen paikkansapitävyyteen. Lausunnosta ei ilmene onko Lampialue Kainuun ympäristökeskuksen mielestä mahdollisesti Euroopan [Unionin] (tai edes Suomen) edustavin pienten lampien alue, kuten Aloitteessa on esitetty, vai ei ole. Jos lampialue ei sitä olisi, on kohtuullista odottaa, että Lausunnossa se olisi todettu ja kanta perusteltu. Jos se on, on kohtuullista odottaa, että Lausunnossa olisi esitetty mitä asialle tulisi mahdollisesti tehdä. Missään muissakaan annetuissa lausunnoissa ei asiasta esitetä tietoa eikä edes arviota. Pääasiallisen perusteen paikkansapitävyyden arviointi on kuitenkin mielestämme välttämätöntä tehdä, jotta on mahdollista antaa perusteltu lausunto Lampialueen suojelun tarpeesta.

Lausunnossa esitetty väite alueen pienten lampien luonnontilan säilymisestä vähintään nykyisellään puolustusvoimien esittämän alueen käyttösuunnitelman mukaisesti on perusteeton ja perustelematon, erityisesti mitä tulee Lampialueeseen.

Ensiksi, mielestämme luonnontilan ei voida varmistua säilyvän sillä, että todetaan sen säilyvän, koska niin esitetään puolustusvoimien käyttösuunnitelmassa. Lausunnossa on esitetty tässä jo toisen kerran mielestämme liian kriittikittömästi asiassa suurta intressiä omaavan ja valvottavaa hankettaan edistävän viranomaisen esittämä näkemys valvontaviranomaisen oman näkemyksen sijaan (ensimmäinen kerta oli luottamuksen ilmaus Metsähallituksen kantaan koskien puuston pysyvää poistoa). Mielestämme kyseisenlaiseen kehäpäätelmään turvautuminen ei ole asianmukaista lupa- ja toimivaltaisen viranomaisen perustelutoimintaa asiakokonaisuudessa, jossa tehtävät ratkaisut saattaa vaikuttaa ratkaisevasti satojen ihmisten tulevaisuuteen ja elämänkohtaloihin.

Toiseksi, Lausunnossa luonnontilan säilymisestä esitetty väite on liian yleinen koskiessaan vähintään noin sataa lampea, jotta sen voisi ajatellakaan olevan jokaisen pienen lammen kattava, kun ensimmäistäkään niistä ei ole riittävästi tutkittu. Aloitetta arvioitaessa tulee erityisesti tarkastella Lampialueen lampien luonnontilaisuuden säilymistä, sillä kyseessä on erityisen arvokas pienten lampien alue. Se koostuu lähes pelkästään pienistä lammista ja muista pienvesistä sekä niiden reuna- ja vaikutusvyöhykkeistä ja josta suuri, noin 50-60 lampea käsittävä kaikkein lampirikkain osa on käytännöllisesti katsoen sama kuin raskaimpien aseiden maalien ja vilkkaimman toiminnan alue (Liitteet 1, 2, 3 ja 7). Niistä on selvästi pääteltävissä, että toiminnasta saattaa aiheutua vesistön pilaantumista ja alle yhden hehtaarin laajuisten lampien luonnontilaisuuden vaarantumista.

Korostamme sanaa "Saattaa". Jos varmuuden tuovan lisäselvityksen antaminen edellyttäisi vähäisiäkin lisätutkimuksia tai -selvityksiä, on pakko todeta Lausunnossa esitetyn luonnontilaisuuden säilymisväitteen olevan siitakin syystä perusteeton.

Kolmanneksi, Lausunnossa on käytetty sanamuotoa "*tullee säilymään*" (sen sijaan että olisi sanottu esimerkiksi "ei saatakaan vaarantua"). Käytetyn ilmaisun perusteella ei voida arvioida sitä laadittaessa mahdollisesti nähtyä säädösten soveltuvuutta, eli toteamus on selvästikin perusteeton. Se ei voi riittää vaadittavaksi säilymisvarmuudeksi, vaan on suljettava pois YSL 28 §:n 2 momentin 1) kohdassa tarkoitetun ja vesilain 15 a §:ssä kielletyn vaikutuksen mahdollisuuskin, vieläpä riippumatta siitä aiheutuuko vesilain 15 §:ssä tarkoitettu vaikutus. Lupaviranomaisen ei tule voida rakentaa itselleen luvanvaraisuutta ja laissa kiellettyä toimenpidettä koskevassa asiassa em. sanamuodossa esittämänsä kaltaista takaporttia, jotta se voisi tehdä esityksensä selvittämättä asiaa riittävästi.

Neljänneksi, tiedossamme ei ole, että asiaa olisi tutkittu. Ympäristökeskus ei voi tietää mitä, miten paljon ja milloin on lampiin tai niiden reuna- ja vaikutusvyöhykkeille osunut ja joutunut menneinä vuosina ja vuosikymmeninä eikä näytä haluavankaan tietää mitä sinne saattaa tulevaisuudessa joutua eikä sitä mitkä muut kumulatiiviset ja synergiset vaikutukset saattavat tulla kyseeseen. Viittaamme esimerkinomaisesti oheisessa Salmisenkankaalta otetussa valokuvassa (Liite 9) näkyviin päästöihin. Lampialueen edustavimman osan on suunniteltu olevan ampumarjoituksiin kuuluvien toistuvien tykistökeskitysten kohde. Selvää täytyy olla, että lampiin joutuu kappaleita ja aineita kielteisiä ympäristövaikutuksia aiheuttaen. Alueella ammuntojen aikana olevien sotilaiden on pysyteltävä vankkoissa bunkkereissa turvavarusteissaan. Voisi kysyä miksi he eivät saa asettua näköalapaikoille viereisten lampien rannoille.

Viidenneksi, Lampialueella on puolustusvoimien luvaton kaatopaikka pienen lammen rannalla. Lampi on Lampialueen erityisen lampirikkaalla alueella. Kainuun ympäristökeskus ei ole perillä sen sisällöstä. Ei se ole tietoinen myöskään kaatopaikasta lampeen valuvien suotovesien mahdollisesta haitallisuudesta. Kainuun ympäristökeskuksen ylitarkastaja Unto Ritvanen vahvisti niin olevan edustajillemme Pekka Pääkköselle ja Timo Niskaselle heidän tapaamisessaan 15.4.2008 Kajaanissa. Mielestämme on tässä yhteydessä myös aiheellista kysyä minne ovat päätyneet Kainuun Prikaatin ongelmajätteet 1960-1980 luvuilla.

Silti ympäristökeskus päätti 4.4.2008, ettei kaatopaikalle tarvitse hakea taannehtivasti ympäristölupaa. Olennaisena perusteena se esitti päätöksessään, että kaatopaikkaa on käytetty "*nähtävästi ampuma-alueen alkuvuosista lähtien*", eli jo 1960-luvulla. Ylitarkastaja Ritvanen totesi em. tapaamisessa, että kaikkia vanhoja kaatopaikkoja ei voida lähteä kaivamaan, mikä on hyvin ymmärrettävä realiteetti niissä tapauksissa, joissa läjittäminen on tehty ennen jätelainsäädännön voimaantuloa. Päätöksessä esitetty aika-arvio on kuitenkin mielestämme heikosti perusteltu ja vaikuttaa jopa tarkoituksenmukaisuusnäkökohtia huomioiden tehdyiltä. Jos ylitarkastaja Ritvasen keskustelussa esittämä ja päätöksessä esitetty näkemys pitäisi paikkansa, on jätteet ehkä kannettu paikalle vähintään parikymmentä vuotta reppussa.

Päätöksessä esitetty aika-arvio 1960-luvusta perustui ylitarkastaja Ritvasen mukaan kiinteistöhoitaja Kalervo Heikkisen esittämään näkemykseen 10.10.2007 järjestetyssä katselmuksessa. Edustajamme kyseenalaistivat em. tapaamisessa ympäristökeskuksen menettelyn sen nojaututtua päätöksessään kyseiseen tietoon. Ylitarkastaja Ritvanen vastasi kantanaan olevan, että kiinteistöhoitaja on puolustusvoimien palveluksessa ja siis valtuutettu tietoja antamaan. Ympäristökeskus näyttää katsoneen, että talonmiehen suullisesti katselmuksessa esittämäksi sanottu (mutta ympäristökeskuksen katselmusmuistioonsa päätöksessä esitetystä aika-arviosta poikkeavalla tavalla kirjaama) näkemys mitätöi virkavastuulla toimivan esikunnan kirjallisesti esittämän näkemyksen. Se taas poikkeaa olennaisesti ympäristökeskuksen päätöksessä esitetystä näkemyksestä. Ympäristökeskus oli pyytänyt puolustusvoimilta kyseisen selvityksen kaatopaikasta. Jostain syystä se jätti saamassaan selvityksessä annetun aikatiedon päätöksen perusteena käyttämättä eikä

myöskään viitannut selvitykseen päätöksessään. Selvityksestä ilmenee, että kaatopaikka on saatettu ottaa käyttöön vasta 1990-luvun lopulla. Mielestämme jätelainsäädännön soveltamista tapaukseen ei voida välttää.

Koska kaatopaikka-asia liittyy kiinteästi ja olennaisesti Aloitteeseen, esitämme ympäristöministeriölle, että se ryhtyisi toimiin kaatopaikka-asian ratkaisemiseksi järkevästi. Kaatopaikka on avattava, sen sisältö tutkittava, kaatopaikan penkereen alta pieneen lampeen johtavan tumman vanan kautta kulkeutuvien aineiden koostumus ja vaikutukset selvitettävä, alapuoliselle asutukselle tiedotettava ja sille mahdollisesti aiheutettu terveysriski tai muu haitta kartoitettava, kierrätykseen kelpaava aines eroteltava, muu aines kuljetettava luvalliselle kaatopaikalle, alue ennallistettava ja puhdistettava ja mahdolliset korvaukset ja muut seuraamukset selvitettävä. Kyläyhdistys on valittanut ympäristökeskuksen antamasta päätöksestä Vaasan hallinto-oikeuteen.

Johtopäätökset

Tässä Alavastineessa 4 on osoitettu, että Lausunnossa esitetyt näkemykset, joissa Lampialueen suojelutarvetta ei tunnusteta, ovat perusteettomia. Lampialueella, Metsähallituksen hallinnoimalla valtion maalla, on mahdollisesti Euroopan [Unionin] lampirikkain alue, jolla on muiden suojeluarvojen lisäksi merkitystä yleisenä luonnontuhtavuutena ja muutoinkin luonnontuntemuksen lisäämisen ja yleisen luonnonharrastuksen kannalta. Aloitteessa esitetyn luonnonsuojelualueen perustaminen on sekä mahdollista että välttämätöntä.

Esitämme että ympäristöministeriö jättäisi ratkaisussaan huomiotta Lausunnossa esitetyt perustelemattomat, huonosti perustellut sekä asiaan kuulumattomat väitteet, johtopäätökset ja mielipiteet ja hyväksyisi Aloitteessa ja tässä Alavastineessa 4 esitetyt perusteet ja vaatimukset ja pyytäisi Kainuun ympäristökeskukselta edellä esitetyn selvityksen.

Erityisesti korostamme, että Kainuun ympäristökeskuksen 4.4.2008 antamat päätökset eivät mielestämme sovellu Aloitteessa esitetyssä asiassa tehtävän ratkaisun perusteiksi.

Kunnioittaen,

Kunnioittaen,

Ylä-Vieksin kyläyhdistys ry

Eeva Kyllönen
puheenjohtaja

Timo Niskanen
varapuheenjohtaja

Pekka Pääkkönen
hallituksen jäsen